

DOI 10.32782/2786-8559/2023-3-19
УДК 339.13.025.12/13:346.544.4

Буторіна Вероніка Борисівна

кандидат економічних наук, доцент,
старший викладач кафедри економіки підприємства,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6657-5718>

Ящишина Ірина Володимирівна

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки підприємства,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9107-7980>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ: ПОСИЛЕННЯ РИНКОВОГО НАГЛЯДУ І ТОВАРОЗНАВЧОГО ОЦІНЮВАННЯ

Стаття присвячена аналізу правового регулювання стандартизації в Україні. У ній визначено основні ефекти від наближення норм стандартизації товарів в Україні до світових норм. Встановлено, що поступово відбулась переоцінка механізму функціонування вітчизняної інфраструктури якості. Розглянуто напрями реалізації нової стратегії стандартизації ЄС. Досліджена система стандартизації, яка діє в Україні. Вона має ряд позитивних складових, які варто підсилити і поєднати з найбільш вдалими європейськими практиками. Багато визначальних кроків у зазначеному напрямку уже зроблено. Розглянуто прийняті і оновлені в Україні нормативно-правові акти, які не просто регламентують відносини у сфері стандартизації товарів і послуг, а й мають на меті наблизити норми українського законодавства у даній галузі до європейських. Також сформульовано переваги майбутнього підписання угоди АСАА Україною та ЄС. Зроблено акцент на ключових особливостях запровадження і посилення ринкового нагляду у сфері стандартизації, а також на його функціях.

Ключові слова: *правове регулювання, інфраструктура якості, стандартизація, ринковий нагляд, товарознавча оцінка.*

Veronika Butorina, Iryna Yashchyshyna

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University

LEGAL REGULATION OF STANDARDIZATION: STRENGTHENING OF MARKET SUPERVISION AND COMMODITY EVALUATION

Summary. Ukraine confirmed the priority of the vector to harmonize the legal regulation of standardization with the norms of the European Union by signing the Association Agreement between Ukraine and the EU. However, there is still a need to strengthen market supervision in this area. The article is devoted to the analysis of the legal regulation of standardization in Ukraine. It defines the main effects of the approximation of norms of standardization of goods in Ukraine to world norms (economic, social, technological). It was established that the mechanism of the functioning of the domestic quality infrastructure was gradually reassessed, as a result of which the simultaneous functioning of both state and private institutions was approved. The areas of implementation of the new EU standardization strategy are considered. It is noted that safety, environmental friendliness and digitalization are key parameters of the commodity evaluation of quality standards. The system of standardization operating in Ukraine (principles, tasks, bodies of the state standardization service, regulatory documents on standardization) has been studied. It has a number of positive components that should be strengthened and combined with the most successful European practices. Many decisive steps in this direction have already been taken. The normative and legal acts adopted and updated in Ukraine, which not only regulate relations in the sphere of standardization of goods and services, but also aim to bring the norms of Ukrainian legislation in this field closer to European ones, have been reviewed. The advantages of the future signing of the ACAA agreement by Ukraine and the EU are also formulated. Attention is focused on the key features of the introduction and strengthening of market supervision in the field of standardization, among which it is worth emphasizing the increase of the intervention of interested parties and the strengthening of responsibility for violations of quality standards. Among the functions of market surveillance, it is worth emphasizing the following: monitoring products on the market

and responding to customer complaints; procurement of goods on the market using the "mystery shopper" method using budget funds; testing of goods for compliance with technical regulations in accredited laboratories; facilitating the imposition of fines on manufacturers or those responsible for importing products that do not meet standards; facilitating the withdrawal of products from the market if they do not meet standards.

Keywords: legal regulation, quality infrastructure, standardization, market surveillance, commodity evaluation.

Вступ. Зміна орієнтації продукції українського виробництва з російського ринку збуту на світові неможлива без наближення нормативно-правових механізмів стандартизації до світових норм. Без цього економіка України усе більше втрачатиме доходів через невідповідність товарів стандартам ЄС та міжнародним загалом. Проте, світовий досвід свідчить про недостатність державного контролю за дотриманням стандартів, адже актуальним є ринковий нагляд. В Україні ринковий нагляд не повною мірою є дієвим елементом системи стандартизації.

Розвиток міжнародної стандартизації товарів є вимогою часу, адже розширюються торгово-економічні і науково-технічні зв'язки. Єдині підходи до стандартизації в свою чергу уможливають використання єдиних методик товарознавчого оцінювання споживчих властивостей товарів, а також оцінювання якості і встановлення правил пакування, маркування, транспортування, зберігання.

Наближення нормативно-правового регулювання стандартизації в Україні досі потребує здійснення ряду кроків з боку держави у напрямку посилення ринкового регулювання відповідності товарів стандартам якості.

Матеріали та методи. Особливості стандартизації в Україні, у тому числі за умов припинення дії Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі стандартизації, метрології та сертифікації та Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі стандартизації, метрології та сертифікації, є об'єктом дослід-

ження Ковальової М., Сахнюк І., Кириленко Л., Биткова М., Рудакова Н. [15].

Українські вчені Герасим Ю., Дятлова В., Вознюк С. проводять аналіз зміни національної системи стандартизації і сертифікації у контексті угоди про асоціацію України та ЄС [3].

Систему сертифікації як один з торговельних бар'єрів розглядає Терещук Н. Водночас Пирогов Д., Чеголя А., Шемет А., Вербівська Л., Сергеева О. вбачають роль стандартизації передусім у підвищенні якості та конкурентоспроможності вітчизняної продукції [2; 16].

Бондаренко А, Гордієнко В. розглядають історію розвитку світової системи стандартизації, її сучасну структуру, об'єкти та завдання [1].

Спрямовують вектор своїх наукових пошуків на уніфікацію українських правових норм до європейських директив у сфері стандартизації Ковальова М. і Кордзая Н. [7; 8].

Мета статті: проаналізувати особливості правового регулювання стандартизації в Україні в умовах посилення ринкового нагляду і товарознавчої оцінки.

Результати. Для України особливого значення набуває наближення стандартів якості товарів та послуг до міжнародних аналогів, оскільки це матиме економічний, соціальний і технологічний ефекти (табл. 1).

Підписавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, Україна підтвердила пріоритетність вектора на гармонізацію правового регулювання стандартизації з нормами Європейського Союзу [17]. Окрім взаємних зобов'язань про вдоскона-

Таблиця 1 – Основні ефекти від наближення норм стандартизації товарів в Україні до світових норм

Ефект	Зміст
Економічний	Підвищення ефективності виробництва. Оптимізація менеджменту на всіх рівнях. Рационалізація використання ресурсів. Покращення умов праці.
Соціальний	Захист здоров'я. Екологічна утилізація товару та захист навколишнього середовища. Безпека при використанні. Захист прав власності людини. Дотримання гігієнічних та інших стандартів. Підвищення лояльності споживачів до якісних товарів. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.
Технологічний	Активізація трансферу технологій. Наукове та технічне співробітництво.

Джерело: [3; 8, с. 54]

лення правового регулювання у сферах стандартизації, сертифікації, метрології, акредитації значна увага в Угоді приділяється інфраструктурі якості. Окремий акцент зроблено на розбудову інститутів ринкового нагляду і важливість товарознавчої оцінки відповідності.

Поступово відбулась переоцінка механізму функціонування вітчизняної інфраструктури якості. Врахування положень Угоди про асоціацію з ЄС, Угоди про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі, умов вступу до Світової організації торгівлі змінило надмірну увагу до обов'язкових стандартів і державних установ на стандартизацію на добровільних засадах і одночасне функціонування як державних, так і приватних установ.

У лютому 2022 р. Європейська комісія оголосила про нову стратегію стандартизації [19], метою якої висунуто досягнення ЄС більш «зеленої» та цифрової економіки. Дана стратегія узгоджується з цілями промислової стратегії ЄС (табл. 2).

Варто зауважити, що суб'єкти забезпечення стандартизації товарів в Україні ознайомлені з розглянутими у Стратегії напрямками і застосовують їх під час здійснення правового регулювання у даній сфері. Проте досі існують неузгодженості між вітчизняними стандартами якості та європейськими вимогами до зеленої трансформації і діджиталізації.

У 2021 р. інфраструктура якості України займала 32 місце з 184 економік країн згідно з Глобальним показником інфраструктури якості 2021 зі Звіту GQ II [9].

Впровадження євронорм (європейських стандартів) задекларовано також у Наказі Міністерства економічного розвитку України «Про прийняття європейських та міжнародних нормативних документів як національних стандартів України, змін до національних стандартів України та скасування національних стандартів Укра-

їни» [11]. Прийнято і внесено зміни у ряд Законів України: «Про стандартизацію», «Про скорочення кількості дозволів», «Про метрологію та метрологічну діяльність», «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції». Скасовано дію міждержавних стандартів (ГОСТ). Отже, поступово українські стандарти адаптуються до європейських.

Система стандартизації, яка діє в Україні, має ряд позитивних складових, які варто підсилити і поєднати з найбільш вдалим європейськими практиками (рис. 1).

В Україні прийнято низку нормативно-правових актів, які не просто регламентують відносини у сфері стандартизації товарів і послуг, а й мають на меті наблизити норми українського законодавства у даній галузі до європейських. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» усуває дублювання і суперечності чинної законодавчої бази та формує законодавче підґрунтя для прийняття технічних регламентів на основі директив ЄС [12]. Нова редакція Закону України «Про стандартизацію» і прийняті підзаконні акти дозволили спростити та оптимізувати процедуру розробки і узгодження стандартів [13]. Нова редакція Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та додаткові нормативно-правові акти стали фундаментом створення в Україні ефективної та прозорої метрологічної системи, яка є механізмом перевірки продукції на відповідність основним вимогам безпеки [14]. Також скасована обов'язкова сертифікація на ряд категорій продукції.

Загалом в Україні стандарти відрізняються між собою органами контролю та регулювання, а також масштабом. В Україні технічні умови не повинні бути за своїми вимогами нижчі, ніж ДСТУ, або йому суперечити. Окремі ТУ розробляє сам виробник, не маючи відповідного державного стандарту. Суб'єкти українського ринку стають

Таблиця 2 – Напрями реалізації стратегії стандартизації ЄС

Напрямок	Зміст
Передбачення, розстановка пріоритетів і задоволення потреби у стандартизації в стратегічних галузях	Із 2022 року пріоритетні напрямки стандартизації будуть визначатися в щорічній робочій програмі ЄС з європейської стандартизації
Покращення управління і цілісності європейської системи стандартизації	Синергія інститутів, бізнесу та суспільства для того, щоб уникнути надмірного впливу суб'єктів з-за меж ЄС або Європейської економічної зони в процесах прийняття рішень під час розроблення стандартів для ключових галузей
Зміцнення європейського лідерства в галузі глобальних стандартів	У т.ч. фінансування проектів зі стандартизації в країнах Африки, Латинської Америки, Карибського басейну
Підтримка інновацій	Врахування під час коригування норм у сфері стандартизації принципів екологічності, технологічності, ефективності, ресурсозбереження
Підвищення експертного рівня в галузі стандартизації	Залучення фахівців науки і практики з різних галузей економіки і сфер суспільного життя

Джерело: [15, с. 97; 19]

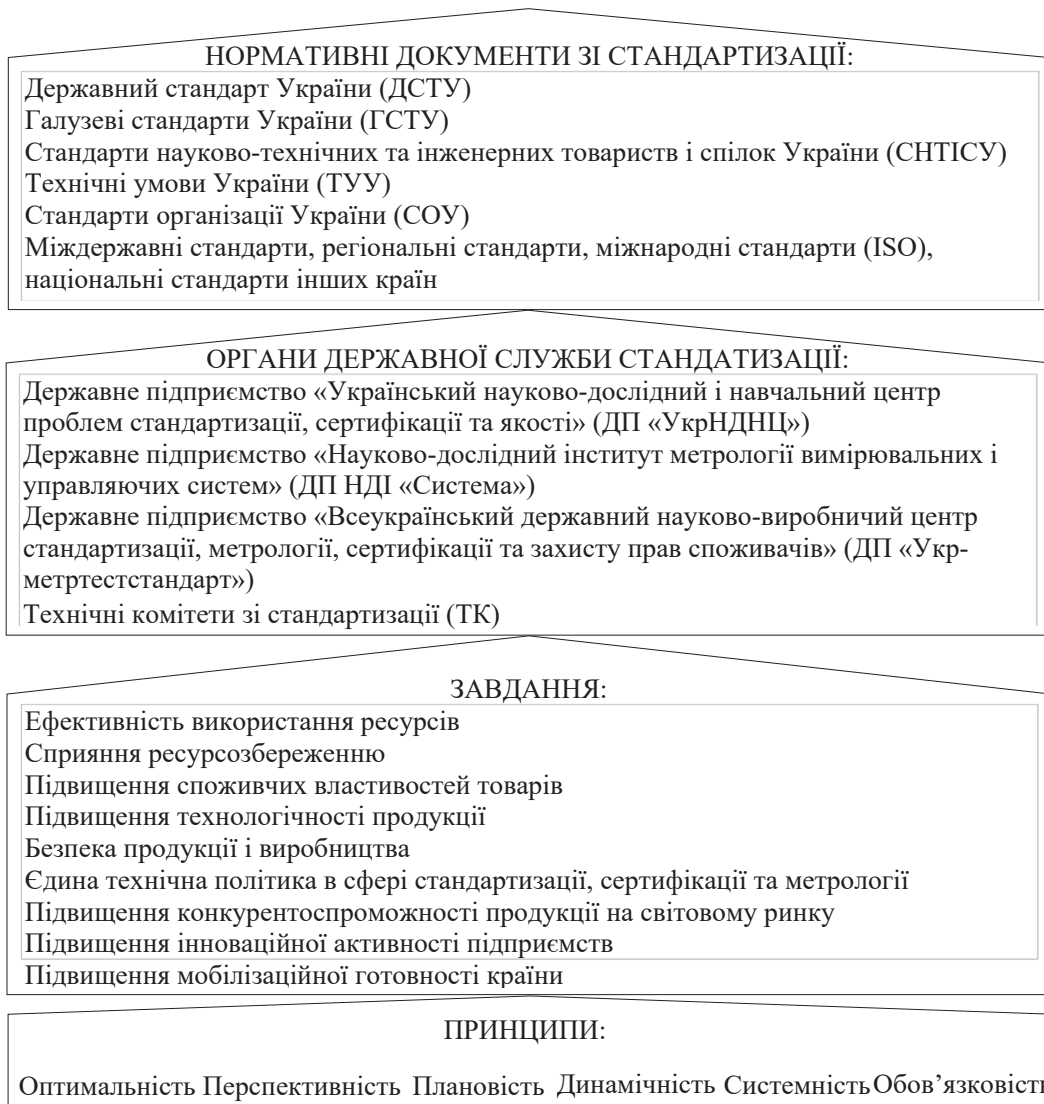

Рисунок 1 – Система стандартизації в Україні

Джерело: [4; 5; 6; 10; 16, с. 47; 18]

дедалі більше обізнаними у значенні маркування товарів на товарі, зокрема, в частині відповідності стандартам. Споживачі очікують бачити на пакуванні продовольчих і непродовольчих товарів позначку відповідності стандартам ISO, а не лише ДСТУ або ТУ. Причиною є, у першу чергу, наявність низки невідповідностей між вітчизняними та європейською директивами. Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) визнана не лише у країнах ЄС, а й в багатьох країнах світу [1, с. 100].

Україна прагне до підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА). Причиною є можливість для вітчизняних та іноземних виробників промислової продукції провадити торговельну діяльність зі значно меншою кількістю технічних бар'єрів, які були спричинені взаємним невизнанням результатів оцінки відповідності [10].

Переваги підписання угоди АСАА Україною:

- просування на ринок ЄС, а також Швейцарії, Норвегії, Ісландії, Туреччині та потенційно в США, Канаді, Японії, Австралії, Новій Зеландії без додаткової сертифікації;

- українські товаровиробники матимуть чотири роки для нанесення європейського знака відповідності CE;

- уніфікація українських ТУ до європейських норм [7, с. 69].

За даним Департаменту технічного регулювання, станом на червень 2023 р. перелік міжнародних договорів у сфері технічного регулювання, укладених з країнами-торговельними партнерами України складається з 33 чинних угод з 29 країнами, 16 з яких укладено на міжурядовому рівні [10].

Але підписання наведених вище угод Україною не є достатньою для вдосконалення системи

стандартизації товарів. Досвід країн ЄС доводить, що розробкою і контролем за дотриманням стандартів не може опікуватись лише держава. Оперативніше на інновації, розвиток нових технологій, виклики зовнішніх ринків реагує ринковий механізм. Зокрема, наданням сертифікатів за кордоном займаються приватні структури, які своєю репутацією відповідають за відповідність виданого сертифікату якості продукції.

Запровадження і посилення ринкового нагляду має такі ключові особливості:

1. Як і у Європейському Союзі параметри безпечності продукції визначаються директивами, які формує держава.

2. На відміну від механізму розробки стандартів державою в умовах ринкового нагляду добровільні стандарти розробляють усі зацікавлені сторони (спілки споживачів, виробників, експертні організації тощо).

3. На відміну від моделі контролю безпечності товарів, в основі якої лежить документальний контроль підприємств з боку держави, ринковий контроль полягає у поєднанні зусиль держави і ринку безпосередньо за якістю продукції.

Основні функції органів ринкового нагляду:

- моніторинг продукції на ринку і реакція на скарги покупців;
- закупівля за методом «таємного покупця» товарів на ринку за бюджетні кошти;
- тестування товарів на відповідність технічним регламентам у акредитованих лабораторіях;
- сприяння накладанню штрафів на виробників або відповідальних за ввезення продукції, яка не відповідає стандартам;
- сприяння вилученню продукції з ринку, якщо вона не відповідає стандартам.

Варто зауважити, що Департамент регуляторної політики та підприємництва у структурі Міністерства економіки України покликаний регулювати посилення ринкового нагляду в області стандартизації товарів [10].

Висновки. Україна підтвердила пріоритетність вектора на гармонізацію правового регулювання стандартизації з нормами Європейського Союзу, підписавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Проте досі залишається потреба посилення ринкового нагляду у даній сфері. Серед основних ефектів від наближення норм стандартизації товарів в Україні до світових норм варто назвати економічний, соціальний, технологічний.

Важливим елементом забезпечення якості й надійності товарів та послуг, що виходять на ринок, є оцінка відповідності. Україна багато зробила для синхронізації системи з європейськими стандартами. Але сьогодні через вторгнення військ РФ ми змушені адаптувати її до нових реалій.

Акцентовано увагу на ключових особливостях запровадження і посилення ринкового нагляду у сфері стандартизації, серед яких варто наголосити на підвищенні втручання зацікавлених сторін та посилення відповідальності за порушення стандартів якості. Серед функцій ринкового нагляду варто наголосити на наступних: моніторинг продукції на ринку і реакція на скарги покупців; закупівля за методом «таємного покупця» товарів на ринку за бюджетні кошти; тестування товарів на відповідність технічним регламентам у акредитованих лабораторіях; сприяння накладанню штрафів на виробників або відповідальних за ввезення продукції, яка не відповідає стандартам; сприяння вилученню продукції з ринку, якщо вона не відповідає стандартам.

Література:

1. Бондаренко А.Ф., Гордієнко В.П., Діденко І.М. Роль стандартизації в конкурентоспроможності промислового підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 4. С. 99–105.
2. Вербівська Л.В. Функціональне значення сертифікації, стандартизації та управління якістю продукції в сучасних бізнес-процесах. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 54. UDK: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2810>
3. Гарасим Ю. Аналіз національної системи стандартизації і сертифікації у контексті угоди про асоціацію України та ЄС. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015. № 3. С. 58–65.
4. Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») : веб-сайт. URL: <http://uas.org.ua/ua>
5. Державне підприємство «Науково-дослідний інститут метрології вимірювальних і управляючих систем» (ДП НДІ «Система») : веб-сайт. URL: <https://www.dndi-systema.lviv.ua/node>
6. Державне підприємство «Всеукраїнський державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів» (ДП «Укрметртестстандарт») : веб-сайт. URL: <http://www.ukrcsm.kiev.ua/index.php/en/>
7. Ковальова М. Л. Особливості системи стандартизації та сертифікації в Україні. Бізнес та інтелектуальний капітал. *Інтелект XXI*. 2016. № 4. С. 65–72.
8. Кордзая Н. Р. Стан розвитку стандартизації в світі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Випуск 31. С. 54–58.
9. Міністерство економіки України. Оцінка ринкового потенціалу інфраструктури якості для України. 30 вересня 2022 р. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9aff6bbf-bf9e-4fa0-b96a-fa94d190e09a&title=OtsinkaRinkovogoPotentsialuInfrastrukturiYakostiDliaUkraini>

10. Міністерство економіки України. Стандартизація. URL: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=38beb036-588e-4f53-8676-37ada2005572&tag=Standartizatsiia>
11. Про прийняття європейських та міжнародних нормативних документів як національних стандартів України, змін до національних стандартів України та скасування національних стандартів України : Наказ Міністерства економічного розвитку України № 1493 від 30.12.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1493731-14#Text>
12. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 р. № 124-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text>
13. Про стандартизацію : Закон України від 5 червня 2014 р. № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
14. Про метрологію та метрологічну діяльність : Закон України від 05.06.2014 р. № 1314-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18#Text>
15. Сахнок І.О., Кириленко Л.В., Битков М.Х., Рудак Н.П. Перегляд певних засад із питань стандартизації та суміжних видів діяльності. *Перспективні технології та прилади*. 2022. Випуск 20. С. 96–100.
16. Сергєєва О.Р. Стандартизація в Україні: теоретичні основи та вплив на якість продукції. *Агросвіт*. 2019. № 20. С. 45–49.
17. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. 2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
18. УкрСЕПРО : веб-сайт. URL: <http://ukrsepro.kiev.ua>
19. Taylor Schmitt. New standardization strategy aims to put EU first. *Eureporter*. February 2, 2022. URL: <https://uk.eureporter.co/economy/2022/02/02/new-standardization-strategy/>

References:

1. Bondarenko A.F., Hordiienko V.P., Didenko I.M. (2021) Rol standartyzatsii v konkurentospromozhnosti promyslovoho pidpriemstva [The role of standardization in the competitiveness of an industrial enterprise]. *Visnyk SumDU, Seriia "Ekonomika"*, no. 4, pp. 99–105.
2. Verbivska L.V. (2023) Funktsionalne znachennia sertyfikatsii, standartyzatsii ta upravlinnia yakistiu produktsii v suchasnykh biznes-protseсах [Functional significance of certification, standardization and product quality management in modern business processes]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 54. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2810>
3. Harasym Yu.Y. (2015) Analiz natsionalnoi systemy standartyzatsii i sertyfikatsii u konteksti uhody pro asotsiatsiiu Ukrainy ta YeS. *Zovnishnia Torhivlia: Ekonomika, Finansy, Pravo*, no. 3, pp. 58–65.
4. Derzhavne pidpriemstvo "Ukrainskyi naukovo-doslidnyi i navchalnyi tsentr problem standartyzatsii, sertyfikatsii ta yakosti" (DP "UkrNDNTs"). Retrieved October 5, 2019. Available at: <http://uas.org.ua/ua>
5. Derzhavne pidpriemstvo "Naukovo-doslidnyi instytut metrolohii vymiriuvalnykh i upravliaiuchykh system" (DP NDI "Systema"). Retrieved October 5, 2019. Available at: <https://www.dndi-systema.lviv.ua/node>
6. Derzhavne pidpriemstvo "Vseukrainskyi derzhavnyi naukovo-vyrobnychiy tsentr standartyzatsii, metrolohii, sertyfikatsii ta zakhystu prav spozhyvachiv" (DP "Ukrmetrteststandart"). Retrieved October 5, 2019. Available at: <http://www.ukrcsm.kiev.ua/index.php/en/>
7. Kovalova M.L. (2016) Osoblyvosti systemy standartyzatsii ta sertyfikatsii v Ukraini. *Biznes ta intelektualnyi kapital* [Peculiarities of the standardization and certification system in Ukraine. Business and intellectual capital]. *Intelekt XXI*, no. 4, pp. 65–72.
8. Kordzaia N.R. (2020) Stan rozvytku standartyzatsii v sviiti [The state of development of standardization in the world]. *Naukovyi visnyk Uzhrods'koho natsionalnoho universytetu*, vol. 31, pp. 54–58.
9. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy (2022) Otsinka rynkovoho potentsialu infrastruktury yakosti dlia Ukrainy [Assessment of the market potential of quality infrastructure for Ukraine]. 30 veresnia. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9aff6bbf-bf9e-4fa0-b96a-fa94d190e09a&title=OtsinkaRinkovogoPotentsialuInfrastrukturiiYakostiDliaUkraini>
10. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. Standartyzatsiia [Standardization]. Available at: https://dnaop.com/html/44088/doc-ДСТУ_1.0_2003
11. Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy № 1493 "Pro pryiniattia yevropeiskykh ta mizhnarodnykh normatyvnykh dokumentiv yak natsionalnykh standartiv Ukrainy, zmin do natsionalnykh standartiv Ukrainy ta skasuvannia natsionalnykh standartiv Ukrainy" vid 30 hrudnia 2014 r. (2014). Retrieved October 10, 2019. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1493731-14#Text>
12. Zakon Ukrainy "Pro tekhnichni rehlyamenty ta otsinku vidpovidnosti" [Law of Ukraine "About technical regulations and conformity assessment"] (2015). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text>
13. Zakon Ukrainy "Pro standartyzatsiiu" [Law of Ukraine "On Standardization"] (2014). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>
14. Zakon Ukrainy "Pro metrolohiuu ta metrolohichnu diialnist" [Law of Ukraine "About metrology and metrological activity"] (2014). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18#Text>
15. Sakhniuk I.O., Kyrylenko L.V., Bytkov M.Kh., Rudak N.P. (2022) Perehliad pevnykh zasad iz pytan standartyzatsii ta sumizhnykh vydiv diialnost [Review of certain principles on issues of standardization and related activities]. *Perspektyvni tekhnologii ta pryklady*, vol. 20, pp. 96–100.

16. Serhieieva O.R. (2019) Standartyzatsiia v Ukraini: teoretychni osnovy ta vplyv na yakist produktii [Standardization in Ukraine: theoretical foundations and impact on product quality]. *Ahrosvit*, no. 20, pp. 45–49.
17. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym soiuzom (2017). Retrieved October 5. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
18. UkrSEPRO. Retrieved October 5. Available at: <http://ukrsepro.kiev.ua/>
19. Taylor Schmitt (2022) New standardization strategy aims to put EU first. *Eureporter*. February 2. Available at: <https://uk.eureporter.co/economy/2022/02/02/new-standardization-strategy/>

Стаття надійшла до редакції 22.11.2023 р.